

Zeitschrift:	Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum
Herausgeber:	Litteris Conradi Orellii et Soc.
Band:	- (1746)
Heft:	2
Artikel:	Commentatio subseciva de fama memorabili regis ex oriente venturi circa ipsa nativitatis Christi tempora toto orbe pecrebescente, triumviris illustribus Iosepho, Suetonio, Tacito, commemorata
Autor:	Albrecht, J. Georgius
DOI:	https://doi.org/10.5169/seals-394577

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 18.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

III.

* Commentatio Subseciva
de
FAMA MEMORABILI
REGIS EX ORIENTE VENTURI
Circa ipsa Nativitatis Christi tempora
toto Orbe pecrebescente,
Triumviris illustribus
JOSEPHO, SUETONIO, TACITO,
commemorata.

DUm vota precesque Gymnasio præire me-
cum constituo, totaque mente in publici
gaudii recordatione & Magni Ducis fama
atque expectatione defixus hæreo, *fama memorabilis Regis ex oriente venturi, circa ipsa nativitatis*

* Autor huius Commentatiunculae est Vir Clarissimus & modestus doctus *J. GEORGIUS ALBRECHT*, Gymnasii Traject. ad Moenum Conrector, sed ampliore theatro si quisquam dignus: Hunc ego Virum amo maxime ob illam animi moderationem, qua se ab Omnisibilistis illis theologicis, qui nihil prorsus indecimum aut indefinitum relinquere volunt, mirum quantum disfidere, & magnum illud in Scientiis inane perspectum habere egregiis Scriptis ostendit ac testatum fecit, quo in genere Studiosis adolescentibus commendo magnopere ejus *Dissertationes de docta & laudabili in studio Exegetico ignorantia.* J. Z.

Christi tempora, toto orbe percrebescens, ex antiquo illo seculo memoriæ succurrit. Res sane commemoratione dignissima! quæ non parum ad veritatem Religionis Christianæ, suis argumentis jam corroboratam, amplius confirmandam facere videtur.

Tres historici gravissimi FLAVIUS JOSEPHUS, C. SUETONIUS TRANQUILLUS, & C. CORNELIUS TACITUS fere *συγχρονοι* eandem referunt, ut nulla suspicio sit, alterum ex altero suam narrationem hausisse, quod eidem non parum fidei conciliare debet. FLAVIUS quidem JOSEPHUS, quem non inepte *Hebræorum Livium* appellant, causas exponens, quæ maxime Judæos ad bellum impulerint, commemorat quoque *χρησμον αμφιβολον*, *εν τοις λεποις ευρημενον γραμματιν*, *ως κατα τον καιρον εκεινον από της χωρας της αυτων αρχει της οικουμενης*, *Oraculum ambiguum in sacris libris inventum*, *quod eo tempore quidam effet ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium.** C. Suetonius, cui XII Imperatorum vitas eleganter descriptas debemus, veterem & constantem vocat opinionem. *Percrebuerat*, inquit, *oriente toto vetus & constans opinio*, *esse in fatis*, *ut eo tempore Judæa profecti rerum potirentur.*** Eadem fere C. CORNELIUS TACITUS, nulli unquam seculo tacendus, refert, pluribus, scribens, persuasio inerat, antiquis sacerdotum literis contineri, eo ipso tempore fore, ut valesceret oriens, profectique Judæa rerum potirentur.***

Ob.

* De Bello Jud. VII. 31. fol. 961. edit. Ittigianæ.

** In Vespasian. IV. 8.

*** Histor. 2. V. 2.

Observatione dignum existimamus, trium viros
præstantissimos in narratione sua iisdem pæne ver-
bis consentire, quod nobis argumento est, eos
vel ex ipsis Literis sacris eandem descripsisse, vel,
potius famam ipsam, ut tote orbe dissipata ma-
navit, secundum omnem suam complexionem
repetuisse. Facile autem est ad intelligendum,
quantos motus quantamque expectationem opi-
nio illa, tam late disseminata, ubique terrarum
& gentium excitaverit. Quam tamen, ut fere
sit, alii alio, pro diversis, quibus constricti tene-
bantur, præjudiciis, trahebant. Judæi, quos
pestifera de regno Messiae mundano persuasio,
velut lues, quadam contagione infecerat, oracu-
lum illud ad se spectare rati, tanto fortius sese
Romanis opposuerunt. Quod FLAVIUS disertis
verbis tradit, superioribus subjiciens: Τιτο οι μεν
ως οικειον εξελαθον, και πολλοι σοφων επλανητησαν
περι την ιρισιν. Hoc illi quidem quasi proprium acce-
perunt, multique sapientum interpretatione decepti sunt.
Idem confirmat TRANQUILLUS addens: Id Ju-
dæi ad se trahentes rebellarunt. Nec tacet TACI-
TUS, suæ narrationi subjungens: sed vulgus Ju-
dæorum, more humanæ cupidinis, sibi tantam fato-
rum magnitudinem interpretati, ne adversis quidem ad
vera mutabantur. Gentiles contrario, in alia omnia
abeuntes, ad diversos Reges & Principes famam
inter ipsis latissime dispersam transferebant, ut
SERVATIUS GALLÆUS ostendit.* Multi ea-
dem Augustum designari credentes, ad eum quo-

Q 4

que

* Dissertationibus de Sibyllis earumque oraculis Cap.
XIIIX. de Rege venturo pag. 363. sqq.

que trahebant prodigium, quod ante paucos quam nasceretur menses Romæ publice factum SUE-TONIUS refert, † quo denunciabatur, *Regem populi Romani naturam parturire.* Plerique cum TRANQUILLO & TACITO de *Vespasiano & Tito*, quantum eventu postea patuerit, hoc prædictum esse conjiciebant, quibus Josephus, qui oracula de regno Messiae adulatione turpissima ad *Vespasianum* accommodare solet, suffragatur. Suam enim sententiam ab opinione tribulum sejungens addit: Εδηλε δ' αμα την πέρι Ουεσπασιανού το λογιον ηγεμονιαν, αποδειχθεντος επι Ιωδαίας Αυτοκρατορος. *Hoc autem plane responso Vespasiani designabatur imperium, qui in Judaea creatus est Imperator.* Quod ei prædixit Josephus, libertatem & jus civitatis Romanæ eo ipso promeritus. At Christiani HEGESIPPUS,* EUSEBIUS,** aliique famam memorabilem potiori jure de JESU CHRISTO, Rege veritatis, sive Rege verissimo, quem plurima vatuum divinorum oracula celebrant, accipiendum esse judicarunt. Quum enim fama loquax designet Regem ex oriente exoriturum, cuius regnum per universum terrarum orbem sit proferendum, in neminem quadrare potest, quam in CHRISTUM, qui ab æterno Rex omnium Regum & gentium est destinatus, cujusque regno nulli termini, fines nulli divinitus sunt constituti. Neque illud omittendum, quod fama de Rege ex oriente venturo, quæ vetus & constans opinio a SUE-TO.

† In Octav. August. XCIV. 4.

* de Excid. Hierosol. Lib. III. Cap. XLV.

** Histor. Eccles. Lib. III. Cap. IIX.

TONIO dicitur, si recte reputemus in ipsa tempora, quæ nativitatem Christi proxime præcedunt, incidat, neque temere nata, neque ex incerto rumore orta, sed a certo quodam fonte in universum orbem permanasse videatur.

Hinc gravior inter eruditos de origine illius famæ nascitur disputatio. Non enim rumor dicitur incerto auctore divulgatus, cuius originem & initia qui indagare conatur, æque perdit operam, ac qui olim fontes Nili quærebat, sed *vetus & constans opinio, & firma persuasio*, quæ certo quodam fundamento nitebatur. Hic vero in diversas sententias eruditii discedunt. Non pauci, ex quibus G. VOCKERODTIUM* & I. G. WALCHIUM ** nunc tantum nominamus, famam istam oraculis Sibyllinis suam originem debere arbitrantur: Quidam addunt, VIRGILIUM, quæ *Ecloga quarta de virgine & nova progenie cælo demissa*, quibus filium Virginis a Poeta prædici credunt, cecinit, ex iisdem hausisse? Equidem nunc de Poetarum Principe pluribus disputare non vacat, cui nimium honoris tribuere videntur, qui eum in sanctorum yatum censum propter *eclogam*, quæ non pauca ethnicismi specimina continet, referre sustinent. Neque amplissimum illum campum Martium, quo de Sibyllis earumque oraculis magnis animorum motibus

Q. 5

tibus

* Dissertat. de notitia div. Scripturar. ante C. N. inter gentes, Commentat. de eruditorum Societat, adjecta P. II. Cap. V. §. VIII. p. 108. ff.

** Notis ad Lactant. Institut. IV. 6. pag. 418.

tibus eruditū decertant, non ingrediemur; conjecturam tamen de *fama regis*, ex oriente venturi, ex oraculis istis derivanda, nobis non probari, fatemur. Quæ enim de antiquissimis Sibyllarum oraculis passim traduntur, multa incertitudine laborant, nec, quæ vaticinia continuerint, hodie constat. Quæ vero a Patribus tanquam Sibyllarum oracula passim excitantur, quæque hodie circumferuntur a SERV. GALLÆO edita, manifesta ~~probent~~ piæque fraudis indicia produnt, quod nuper quoque vener. Dn. Abbas I. L. MOSHEMIUS pronunciavit.* Ad hæc accedit, in illis, quæ hodie leguntur, oraculis, nullum de *Rege ex oriente venturo* vaticinum deprehendi.

Concedimus quidem plurima oracula de *Rege venturo* inter gentes fuisse jactitata, quæ vero tantum abest, ut locum famæ nostræ præbuerint, ut potius eadem ex hac fama, latissime disseminata, efficta esse, conjiciamus. Plane enim oracula de *Rege populi Romani venturo*, quæ CICERONI, SALLUSTIO, PLUTARCHO, APPIANO,

* Notis egregiis, quæ eleganti librorum ORIGENIS contra CELSUM versioni, a se adornatæ, adjecit. Quo opere ingens meritorum, quibus vir eruditissimus rem publicam literariam sibi devinxit, cumulus accessit. Lib. V. Cap. VIII. pag. 582. Ex nomine Sibyllistarum haud inepte colligit vir sagacissimus, jam prisco ævo fuisse, qui fraudem illam, cuius gentiles etiam Christianos insimularunt, improbarent. Recte etiam pag. 794. observat, hac piæ fraudis confessione nullum vel existimationi Patrum, vel veritatî religionis nostræ detrimentum afferri.

NO, DIONI, aliis memorantur, a fama Regis ex oriente venturi, toto orbe percrebescente, distinguenda esse videntur, quod nunc pluribus exsequi, angusti, quibus circumscribimur, limites non patiuntur. Infirmo itaque fundamento niti censemus, qui originem famæ memorabilis ex oraculis Sibyllinis derivant, quibus ipsi triumviri, quorum testimonio ea constat, contradicere nobis videntur. SUETONIUS quidem, unde fama ista per totum orientem manaverit, silen-
tio prætermittit, non tacitus, si de oraculis Sibyllinis quicquam ipsi constitisset. TACITUS vero, ex antiquis sacerdotum literis eam persuasio-
nem ortam esse, scribit, quas ab oraculis ipsis
diversas fuisse, nemo diffitetur. JOSEPHUS denique, χρησμον αμφιβολον responsum abiguum ev
τοις εροις γραμμασι in sacris literis, quibus haud obscure ipsa sanctorum vatum oracula innuit,
inventum esse, testatur.

Hinc alii, genuinos famæ, ad omnem poste-
ritatem memorandæ, fontes in ipsis Prophetarum libris sibi quærendos esse, decernunt. At hi rursus inter se dissentunt, si, quodnam ex sa-
cris oraculis eidem, tam late disseminatae, occa-
sionem præbuerit, quæratur. I. C. CELLA-
RIUS,* quem I. A. FABRICIUS ** sequitur, ex
oraçulo Jacobæo de Schilo sive Principe pacis, &
sceptro

* Dissert. de Cn. Pompeii M. expedit. Judaica §. I.
pag. 35. sq. dissert. ejus academ.

** Biblioth. Græc. Lib. I. Cap. XXX. §. XIII. p. 182.

sceptro a *Juda auferendo*, * famam enatam esse, existimat. Sed præterquam, quod istud de Schiloh effatum paulo obscurius esse videatur, ex eo potius imperium Judæis eripiendum, quam Regem ex illis oriturum, forsan colligere potuisserent. IS. CASAUBONUS, † cui PETR. ZORNIUS, ‡ aliique suffragantur, oraculum *Michæanum* de *Duce Bethlehem egressuro* ‡‡ originem isti famæ dedisse hariolati, in ipsis Prophetæ verbis *en τας εξελευσεται ο νυγμενος* expressa ejus vestigia sibi deprehendisse videntur. At quum hic nulla temporis nota occurrat, vix appareat ratio, qua ex isto vaticinio *fama Regis ex oriente venturi* illo ipso tempore exorta fuerit. Nos, si nostram quis requirat sententiam, concedimus quidem, Oracula divina, quibus Rex Messias venturus prædictur, ansam famæ toto oriente percrebescendi dedisse; at non opus esse putamus, ut in uno aliquo & singulari responso divino ejusdem origo quæratur. Quodsi vero ratio sit reddenda, cur illo potissimum tempore fama Regis ex oriente tam late fuerit disseminata, alia & quidem propinquior caufsa nobis inquirenda esse videtur. Dcernimus itaque, universalem quandam ea ætate inter Judæos, non tantum Palæstinam incolentes, sed & toto orbe dispersos, persuasionem invalusse, Regem Messiam mox apparitum, eamque

* Genes. XLIX. 10.

† ad SUETON. Vespas. loc. cit.

‡ Opusc. Sacris pag. 3. sqq.

‡‡ Michæ. V. 2.

que famæ nostræ originem præbuuisse, quæ Magorum in orientem ex Judæa reditu magis magisque confirmata, disseminata, & aucta fuerit. Ex historia enim Evangelica constat, cum πληρωμα καιρος, consilio divino adventui Messiae destinatum, appropinquaret, ingentem inter Judæos Regis venturi expectationem fuisse excitatam. Quod ut ex vaticiniis Prophetarum omnes conciebant, ita nullum est dubium, pios sacerdotes, qui sensum oraculorum divinorum in concessionibus suis interpretabantur, illos in hac persuasione magis magisque confirmasse. Ecquis negare ausit, plures fuisse Simeones, qui παραπλησιι Israëlis avide expectarent? Quis vero non æque intelligit, inter Judæos, gentem superbam & insolentem atque procacem, plures extitisse, qui ipsi opinionem illam inter gentes jactabundi disseminarent. Forsitan erant, qui, quod superiori seculo, cum Sabbatai Sevi Messiam mentiretur, Judæos fecisse, relatum legimus, * gloria-rentur, mox scenam mutatum iri, tempus adesse, quo ipsi rerum potiuntur, satis diu se servorum loco habitos esse, nunc alia instare tempora, quibus fortuna subito sit convertenda; satis longa gentibus contingisse imperia, nunc tempus, esse, se vices excipere, melius acturos. Talia dicta Judæos insolentius jactasse, negaturum confido neminem, qui ingenia hominum & nationem Judaicam non ignorat. Quin aucta illis, ex inanissima de regno Messiae mundano persuasione, arrogantia, ubi mirus

* conf. b. I. I. SCHUDTII nostratis, Jüdische Merkwürdigkeiten. P. II. Lib. VI. C. XXVII. pag. 41. sqq.

mirus animis increvit tumor, eos quoque gentibus insultasse, a vero non abhorret. Quis igitur in tanta Judæorum vel expectatione, vel jactantia & insultatione famam Regis ex oriente venturi toto orbe percrebuisse miretur? Quam vero Magorum, ex Judæa redeuntium, confessione & concelebratione accedente, magis magisque auctam & latissime dispersam fuisse, ut omnium hominum & ætatum sermone celebraretur, non sine ratione opinamur. Evidem rerum, quæ in Civitate Dei geruntur, adeo non sumus ignari, ut nesciamus, plurimos Eruditorum decernere, illos orientis Sapientes, hac ipsa fama excitatos, in Palæstinam iter instituisse. Quod licet præfracte negare nolimus; nihil tamen impedit, quo minus eadem ipsorum prædicatione latius disseminata dicatur. Mihi tamen Magi, quos Deus per quietem de reditu certiores fecit, eodem monitore impulsos, iter suum suscepisse videntur. Ecquis vero non credat, eos non divinam solum prædicasse clementiam, sed & IESUM recens natum Judæorum Regem in omnibus gentibus, per quas reditum pararunt, plenis buccis concelebrasse? Sic fama Regis ex oriente venturi orta, sic aucta incrementum cepit, sic latissime dispersa, toto tandem orbe percrebuit.

Reliquum est, ut paucis ostendamus, quantum hæc fama ad veritatem Religionis Christianæ corroborandam conferat. Non solum mirificam Dei Sapientiam egregie illustrat, qui eandem Apostolorum prædicationem quasi præcurrere juvit, ut animi gentium ad Regem, fama jam

jam cognitum, eo promptius suscipiendum præparentur; Sed etiam fidei nostræ veritatem testimonio, quod omni exceptione majus est, confirmat. Ostendit enim characterem temporis, qui inter notas Messiae vel præcipue est attendum, JESU Nazareno, quem nos colimus & adoramus, ita convenire, ut in nullum aliud accommodari possit. Ea ætate, qua omnes Judæos firmissima persuasio, ex oraculis divinis hausta, tenuit, tempus adventui Messiae destinatum magis magisque appropinquare, ante quam nemo, qui Messiam mentiri auderet, inventus fuit, ea ipsa, inquam, ætate JESUS noster doctrina & miraculis se Messiam probavit. JESUM itaque verum Messiam, & Religionem nostram robusto fundamento superstruttam esse, fama Regis ex oriente venturi demonstrat. Limites, quos ipsi nobis præscripsimus, prohibent, quo minus argumentationem uberioris prosequamur. Id tamen adhuc observamus, pertinere hanc famam inter ea, quibus Deus, cœlum, & terram & maria & omnes gentes, cum venerit כָל הָרִי חַנְדָת desiderium omnium gentium, sese commotur, per Haggæum prædictum.* Quis enim non intelligit, quantos motus, quantam expectationem hæc fama inter omnes gentes excitaverit? Quodsi cogitamus, quæ in diebus nostris evenerunt, facile istius temporis faciem nobis præsentare possumus. Cum fama de novo Imperatore eligendo ubivis spargeretur, quanti motus animorum! quanta spes! quanta expectatio fuit excitata! Cum rursus fama tota urbe percrebesceret,

ret, Regem ex oriente esse electum, Imperatorem ex Austria orbi datum, qui plausus! quæ acclamations! quæ gratulationes! quæ vota per omnem civitatem audiebantur! Alii gestu & oculis lætitiam prodebant; Alii inundatis gaudii vilacrymas fundebant; Alii externari pene incredibili voluptatis genere, atque extra se poni videbantur; Alii quasi in se abducti mirabantur hujus diei felicitatem, & tacita mentis voce Deo gratulabantur.

ORA-